

## ИЗВЕЖДАНЕ НА ИЗРАИЛТЯНИТЕ ОТ ЕГИПЕТ

Египет е страна, тясно свързана с много от библейските събития - едновременно е синоним на изобилие и земно охолство, а така също и на страдание и робство. Египет се оказва господаприемна страна за библейските патриарси и техните потомци - по време на пребиваването си в Египет патриарх Авраам придобива огромно богатство, а синовете на Иаков намират препитание в дните на всеобщ глад, но по-късно тя става за тях извор на голямо страдание.

Историята на египетското робство на евреите и извеждането им от Египет може да се обобщи с няколко думи така - след като патриарх Иаков и синовете му се заселват в Египет изминават почти 400 години, по време на които потомците им се умножават и живеят охолно, до момента в който се възцарява фараон Рамзес и отношението към тях става като към роби (Изход 1:8). Фараонът предприема своеобразен геноцид към тях като народ, което предопределя и по-нататъшните събития описани в книга Битие. Бог избира Мойсей за водач на Своя народ и показва на фараона силата Си чрез велики чудеса, като го поразява с 10 наказания (Изх. Гл.11-14) - първоначално насочени срещу земята му, а след това към египетските първородни, за да го принуди да ги пусне свободно да поемат пътя към Обетованата земя. Злата воля на фараона е съкрушена привидно, защото той се впуска да ги преследва отново докато преминават по сухо Червеното море. В резултат на поредното Божие чудо фараоновите конници с колесниците им са потопени от събралите се отново морски води. В началните стихове на Изх. 15 глава Мойсей и израилевите синове изпяват една песен-възхвала на това събитие – ***„Възпейте Господа, защото се славно прослави; коня и ездача му хвърли в морето. Господ е моя сила и моя слава. Той ми стана спасение. Той е мой Бог, и ще Го прославя; Бог на баща ми, и ще Го превъзнеса... Колесниците на фараона и войската му хвърли Той в морето,***

**и отборните му военоначалници потънаха в Червено море... Твоята десница, Господи, се прослави със сила; Твоята десница, Господи съкруши неприятеля. С величието на славата Си Ти повали въстаналите против Тебе... Кой е като Тебе, Господи, между боговете? Кой е като Тебе, величествен със светост, многопочитан с похвали, творец на чудеса?.... Когато конете на фараона навлязоха с колесниците му и с конниците му в морето, Господ обърна върху им морските води, а израилевите синове минаха през морето по сухо”** (Изх.15:1-21) Тази песен е известна като песента на пророчица Мариам – по-голямата сестрата на Моисей и Аарон, която я изпълнява заедно с жените израилтянки в съпровод с тимпани и хора. След като водите на Червеното море се събират отново, пътят на преследвачите се оказва затворен, както и пътят на израилтяните за връщане в Египет. Пред тях се открива единствено пътя към Ханаан и Обетованата земя.

Библейският разказ в книга Изход ни предлага не само историческо проследяване на събитията, касаещи излизането от Египет, но и важни духовни уроци, защото, по думите на ап. Павел, **„всички тези неща им се случваха, за да служат за образи, а бяха написани за поука нам”** (1 Кор. 10:11). Последвалите събития показват, че за богоизбрания народ пребиваването в Египет се оказало пагубно в духовно отношение. Споменът за робството и злия фараон били бързо забравени на фона неизвестността пред бъдещето и несгодите в пустинята – глад, жажда, скитнически живот. Човешката немощ – физическа и духовна, се проявила у тях в пълна сила, като мнозина започнали да роптаят срещу водача си Моисей, като в същността си техният ропот бил насочен срещу Самия Бог и Неговия промисъл. Мнозина ги теглело обратно към Египет, към земното благополучие, обилната храна и сигурния подслон, като те казвали: **„по-добре е да сме в робство у египтяни, отколкото да умрем в пустинята”** (Изх. 14:12). Извеждането от Египет се оказало изпитание, непосилно за техния плътски ум, пленен от земното и вещественото, в резултат на което те се оказали недостойни да получат Божиите обещания за **„земя, дето мед и мляко”** (Изх.3:8), както и да бъдат велик и силен Божий народ между всички останали. Израил се оказал пред съдбовен избор –

напред към Обетованата земя или назад – обратно към Египет и земята на робството. В духовен смисъл Египет и Обетованата земя са противоположни категории. Египет е синоним на земните наслади и робството, както Обетованата земя е символ на освобождението и небесните блага – образ на покоището, към което Бог иска да преведе Своя народ. Пътят на евреите до Обетованата земя не е лек. Те тръгват от Египет на 14 ден от месец нисан според еврейския лунен календар, след нощта, в която Бог поразил египетските първородни. Това събитие е наречено „песах“ (Пасха), т.е. „преход“, „преминаване“, „изход“. По Божия заповед Моисей го установява като централен празник в еврейския календар – да напомня на тях и на следващите поколения за излизането от Египет, четиридесетгодишното им скитане през пустинята, освобождаването им от робство и влизането в Обетованата земя.

Библейските събития описани в книга Изход придобиват съвсем други измерения, когато се разглеждат в светлината на християнството. Първоначално апостолите, а в по-късно време и знаменитите отци и учители на Църквата разясняват смисъла на това странстване в пустинята на път за Обетованата земя, като му придават дълбок духовен смисъл. Подобно на евреите в Египет, притеснявани от фараона, така и човешката душа страда от робството на страстите. Св. отци наричат „духовен Египет“ състоянието, в което тя е угнетявана от страстите и им служи. Авва Доротея казва: **„Докато грешим и на дело следваме страстите си ... се намираме още в Египет, заети сме с правене кирпич за фараона. А ония, които правят кирпич, винаги са наведени надолу и гледат в земята. Така и душата ни, пленена от дявола и вършеща на дело грехове, винаги мисли за земното и върши земното. Градовете, които израилтяните построили на фараона – Питом, Раамсес и Он (Илиопол) са сластолюбieto, славолубieto и сребролюбieto, от които произлиза всеки грях. Бог изпратил Моисей да изведе народа от Египет, но фараонът още повече ги обременил с труд. Така и дяволът, когато види, че Бог е готов да освободи душата от страстите, още повече я обременява със страсти и силно я атакува. Фараонът се съгласил да ги пусне, при условие, че оставят в**

**Египет своя добитък (символ на разумните помисли), така че чрез тях после да ги привлече обратно**". Но Бог изискал от тях да вземат не само своя добитък, но и златните и сребърните вещи от египтяните (символ на чувствата), защото те също не трябва да работят за врага. Смисълът на всички тези изисквания, наложени от Бог чрез Моисея, следва да покаже, че **човек, докато не обикне Бога изцяло – с всичкия си разум и сърце, той не е в състояние да се освободи от властта на дявола** (Авва Исаия). Историята на освобождението на Израил от омразното египетско робство се повтаря с всяка човешка душа по време на духовното ѝ странстване на земята по пътя към небесното отечество. Бог не изоставя Израил, но всякога е с него – Той им изпраща Моисей, Той отстранява враговете им, Той ги пази и направлява денонощно - **„не дреме и не спи, Който пази Израиля”** (Пс. 120:4). Така е и с човешката душа – Бог най-напред я обиква, привлича я към Себе Си и я води със силната Си ръка към жадуваното спасение. Преди да въведе Израил в Обетованата земя, Бог го води през пустинята – т.е. през място на скръб, утеснение и подвиг. **„Пустинята – казва св. Теодор Студит, е подвижническият и прескръбен живот, който преминава всяка душа, докато стигне Обетованата земя. И никой от онези, които са обърнали сърцето си към Египет, не я достига, но оставя костите си в пустинята”**. В книгата на Блаж. Иоан Мосх „Духовни полета” намираме един поучителен разказ, в който духовният наставник утешава своя ученик, обхванат от духа на унинието (т.нар. чувство на безнадеждност за спасение) с думите: **„Макар и да не достигнем Обетованата земя, за нас с тебе е по-добре да оставим костите си в пустинята, отколкото да се завърнем в Египет”**.

Искушенията са неразделна част от пътя на тези, които търсят спасение, защото както ни предупреждава книга Премъдрост на Исуса син Сирахов, **„кога пристъпваш да служиш Господу Богу, пригответи душата си за изкушение”** (Сир. 2:1). Израилтяните многократно били изпитвани от Бога с различни изкушения – на изпитание била подлагана тяхната вяра, смирението, търпението, доверието им в Бога. Вместо да проявят тези добродетели, те проявили малодушие, нетърпение и недоверие в Бога, които ги довели до ропот и богохулство. В Изх. 17:7

изкушавайки Господа израилтяните се питали: „**Дали е между нас Господ, или не?**” В резултат на маловерието им израилтяните били нападнати от **амаликитци**, станали символ на противниците на вярващите в Бога през всички времена. В битката с тях Бог на дело показал, че Сам Той с невидима ръка воюва с враговете им и ги побеждава, защото е с народа Си. Молитвено вдигнатите ръце на Моисей се оказвали решаващи в битката – когато вдигнел ръце нагоре, побеждавали израилтяните, когато ръцете му се отпусkali към земята, амаликци надвивали (Изх. 17:11), затова се наложило Аарон и Ор да подпират ръцете му и те останали така до залез слънце, когато битката била прекратена. Християнските подвижници, имащи богат опит в духовната борба наричат „духовен Амалик” унинието. Битката с него е неизбежна за всеки, който се отдалечи от духовния Египет с неговите съблазни и утехи. Ето какво казва в тази връзка авва Исаия: **”Името Амалик означава униние. Защото, когато човек започне избягва желанията си, остави греховете и прибегне към Бога, тогава унинието първо започва да воюва против него, желаейки пак да го върне при греховете му”**. Като надеждно средство против унинието, св. Отци препоръчват прилежната молитва към Бога, въздържането от грехове и телесните трудове. Борбата с Амалик (унинието) е тежка, но в резултат на нея човешката душа на дело разбира, че Бог е верен помощник в тази борба **„от рода в род”** (Изх. 17:16).

Във време на страстването в пустинята Бог се грижел за народа Си – осигурявал му храна и вода, и то не каква да е храна, а „небесен хляб” – „манна”, която произлязла по Негова воля заради тях. И водата, която пиели не била обикновена, а такава, която Бог направил да бликне от твърда скала. Тази храна и вода с пълно право могат да бъдат наречени духовни, защото произлизат по Божия воля с цел да усилят вярата им. Тази мисъл изрича и ап. Павел, когато казва за израилтяните: **„Всички ядоха една и съща духовна храна; и всички пиха едно и също духовно питие; защото пиеха от духовния камък, който идеше подире им; а камъкът беше Христос”** (1 Кор. 10:3-4). Благата, които израилтяните получили от Бога в пустинята, са предобраз на духовните дарове, които ние, християните, получаваме. **Манната** е предобраз на **„хлябът, който слиза от небето”** (Иоан 6:50), т.е

на Христос, Който отдава Себе Си за храна на вярващите в тайнството Евхаристия (Причащение). Водата, бликнала от скалата, е предобраз на Светия Дух, Който получаваме чрез Христос и Който се излива изобилно върху всички нас.

По време на странстването в пустинята Бог съпровождал израилтяните във вид на огнен и облачен стълб, който стоял над скинията (подвижния храм), по чийто знак те тръгвали на път или оставали на едно място по-продължително време. Въпреки този неоспорим знак, че Бог е с тях и ги води, израилтяните много пъти дръзвали да Го изкушават. При все, че имали храна и вода в изобилие, те поискали от него месо, подобно на това, което яли в Египет – **„Защо ни изведохте от Египет, та да измрем в пустинята: тука няма нито хляб, нито вода, а на душата ни омръзна тая лоша храна”** (Числ. 21:5). Заради ропота им против Моисей и против Бога, ги застига и справедливо наказание – явяват се отровни змии, които ги хапели и доста от тях измрели. За да спаси тези, които се разкаяхли и искали да се обърнат към Бога, Моисей издигнал изображение на медна змия върху висока върлина, и всеки, който поглеждал към нея с вяра, се изцелявал. Символичното значение на медната змия разяснява Сам Господ Иисус Христос в беседата си с Никодим – **„Както Моисей издигна змията в пустинята, тъй трябва да се издигне и Син Човеческий, та всякой, който вярва в Него, да не погине, но да има живот вечен”** (Иоан. 3:14-15). За християните св. Кръст и п вярата в него имат същото спасително значение, затова и авва Исаия ни съветва така: **„Всеки път, когато змията (Божият враг) влее в нас своята отрова, нека побързае да погледнем към Възлезлия на Кръста”**.

Със скърби и изпитания Бог възпитавал духовно израилтяните по време на 40 годишното им странстване в пустинята, като останал верен на обещанието Си, че в неговия край не ще остане нито един от тях, който да си спомня робството.